

τινέψη νὰ πάρη σύνταξη. Ἡ ἄν παράβηκες κάποια ἀστυνομικὴ διάταξη καὶ δὲ σὲ καταδιώξανε σὲ ἕνα χρόνο, δὲν εἰμποροῦνε σὺν περάσει ὁ χρόνος αὐτός νὰ σοῦ κάνουν τίποτε. Ἡ σὺν ἕκαμες κάποιο ἐγκλημα καὶ γυρίσης στὰ ξένα ὅσον καιρὸ λέγει ὁ νόμος, καὶ ἀμελήσει ἡ Πολιτεία σ' αὐτὸ τὸ δίκασμα νὰ σὲ δικάσῃ ἀπόντα, μπορεῖς νὰ γυρίσης ὕστερα σπιτί σου, χωρὶς νὰ φοβῶσαι καμιά καταδίωξη.

Καὶ πολλές ἀκόμα τέτοιες περιστασεὶ παρουσιάζονται στὴν καθημερινὴ τοῦ ἀνθρώπου ζωὴ καὶ πολλοὶ ζημιώνονται ἀπ' αὐτές, γιατί δὲν ξέρουνε νὰ πορευτοῦνε σύμφωνα μὲ τὸ νόμο. Καὶ γιὰ νὰ γλυτώσω τὸ μικρὸ τὸν κόσμο, ἀπ' τὴς ζημιῆς ποῦ μπορεῖ νὰ τοῦ φέρῃ τῶν νόμων ἢ ἀγνωσιᾶ, ἐπροσπάθησα νὰ τοῦ δώσω τὸ ΔΙΚΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ποῦ νὰ μπορῆ νὰ βρῆσκῃ μέσα σ' αὐτὸν τὴς ἀπαραίτητες νομικῆς γνώσεως, ποῦ πρέπει ὁ κάθε ἄνθρωπος νὰ ἔχῃ.

Ὁ « Δικηγόρος τοῦ λαοῦ » θὰ εἶναι ἀλάκερη σειρά βιβλίων ποῦ θὰ ἐκδοθῇ γιὰ ὅλα τῆς νομοθεσίας μας τὰ εἶδη. Σήμερα μὲ τὸ ὄνομα « Ἐμπορος βγάλω σὲ μιὰ φυλλάδα, περίληψη τῶν νόμων πῶχουνε γιὰ τοὺς ἐμπόρους γίνει, καὶ ποῦ ἡ νομοθεσία τοὺς ἔδωκε τὸ ὄνομα « Ἐμπορικὸν Δίκαιον ». Ἀργότερα ἐλπίζω σ' ἄλλες φυλλάδες νὰ ἐκδώσω καὶ ἄλλων νόμων περίληψη.

Καὶ σὰ γράφω βιβλία ποῦ πρέπει κι' ὁ λαὸς νὰ τὰ διαβάσῃ ἐπρεπε φυσικὰ νὰ τὰ γράψω στὴ γλῶσσα του. Κι' ἄς μὴ καμώνονται νὰ μᾶς λένε μερικοὶ πὼς ὁ λαὸς ἔμαθε πιά καὶ νοιώθει τὴν καθαρεύουσα. Αὐτὴ εἶναι πολὺ δύσκολη καὶ ποτὲ δὲ θὰν τὴ μάθῃ, ἀλλὰ δὲν εἶναι κι' ἡ μητρικὰ του γλῶσσα, καὶ ποτὲ δὲ θὰν τὴ νοιώσῃ. Γιὰ νὰ τὴ μαντέψῃ μονάχ' ἀγωνίζεται, ὅταν ξεπέφτῃ κανένα βιβλίο ἢ καμιά ἐφημερίδα στὰ χέρια του. Ἀλλὰ τὴ γλῶσσα του ὁ Φραντζέζος, ὁ Ἰταλὸς, ὁ Ρουσσος, ὁ Γερμανός, ὁ Ἰγγλέζος τὴ μαντεύει μονάχα, ἢ τὴ νοιώθει καὶ τὴν αἰσθάνεται μὲς τὴν καρδίᾳ του, σὺν ἔμαθε λίγ' ἀνάγνωσι ;

Καὶ γιὰ ν' ἀποδείξουν πὼς ὁ λαὸς ἔμαθε πιά τὴν καθαρεύουσα, φέρουν τὸ παράδειγμα πὼς καὶ στὰ μικρότερα χωριά ἀγοράζουν ἐφημερίδες. Ἀλλ' ἂν ἐβλεπαν πὼς διαβάζουν τὴς ἐφημερίδες κι' ἂν ξέρανε γιατί τὴς παίρνουνε, δὲ θὰν τῶλεγαν. Στὸ Ρωμικὸ ὄλου τοῦ κόσμου τὰ συμφέροντα, καὶ περισσότερο τοῦ χωριάτη, εἶναι κρεμασμένα ἀπ' τὴν πολιτικὴ, καὶ τὴς ἐφημερίδες τὴς παίρνουνε γιὰ νὰ μάθουν τῆς πολιτικῆς τὴν κίνησι. Ἄν ἔλειπεν ἢ πολιτικὴ ἀπ' τὴ μέση, οὔτε μιὰ ἐφημερίδα δὲ θ' ἀγόραζαν. Καὶ γιὰ νὰ τὴς διαβάσουνε μαζεύονται καμιά δεκαριά γύρω στὸ τραπέζι τοῦ καφενέ κι' ὁ ἕνας ξηγαίει τὴ μιὰ λέξη ἀπὸ δῶ ὅπως θέλει, κι' ὁ ἄλλος προσπαθεῖ νὰ μαντέψῃ τὴν ἄλλη ἀπὸ κεῖ, κι' ὅλοι μαζί κάνουνε ἕνα εἶδος πολυσπόρια ἀπὸ γλωσσικῆς γνώσεως, ποῦναι γιὰ γέλια.

Ὅποιος τύχει σὲ δικαστήριον ποῦ ζετᾶζονται γιὰ μάρτυρες χωριάτες ἢ τοῦ λαοῦ ἀνθρώποι, θὰ ἰδῇ πὼς οὔτ' ὁ πρόεδρος μπορεῖ νὰ συνεννοηθῇ μαζί τους οὔτε κι' αὐτοὶ νὰ τὸν νοιώσουν, καὶ θὰ γίνῃ μάρτυρας μιᾶς μεγάλης προσπάθειας ποῦ βάζουν οἱ δικηγόροι νὰ ἐξηγήσουνε σύμφωνα μὲ τὸ συμφέρον τους τὰ διφοροῦ τοῦ μάρτυρα λόγια. Οἱ Ἕλληνες νὰ ξηγήσουν τοῦ Ἑλλήνα τὰ λόγια! Κι' ἐγὼ σὺν ἕκαμα τὸ δικηγόρο στὴν πατρίδα μου, ἐνῶ μὲ τοὺς ντόπιους πελάτηδες μου μὲ δυσκολία κατόρθωνα νὰ συνεννοηθῶ καὶ νὰ καταλάβω τί θέλανε νὰ μοῦ ποῦνε, μὲ Γάλλους καὶ Ἰταλοὺς ἀργάτες ποῦ δούλευαν ἐκεῖ στὸ σιδηρόδρομο καὶ τύχαινε νᾶχουνε δίκες, ἂν καὶ δὲν εἶξερα πολὺ καλὰ τὴ γλῶσσα τους, μὲ μεγάλη εὐ-

κολία καὶ μ' ἐνοιωθῶν καὶ τοὺς ἐνοιωθᾶ. Ὁ Ρωμῖος θέλει πολλὰ χρόνια ἀκόμα νὰ ξυπνήσῃ. Κι' ὁ σοφὸς Οἰκονομίδης ἀναγνωρίζοντας πὼς εἶναι διαφορετικὴ τοῦ λαοῦ ἡ γλῶσσα, συμβουλεύει πὼς πρέπει νὰ γράφεται ἡ κατάθεση τοῦ κάθε μάρτυρα, ὅχι στοῦ δικαστή, ἀλλὰ στοῦ μάρτυρα τὴ γλῶσσα !

ΘΟΔΩΡΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝΟΥ

ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΑΓΑΠΗΣ

Ὡ! τῆς ἡμέρας τῆς ὄνειρομένης,
ποῦ ὁ ἥλιος τῆς ἀρχίζει νὰ σιοχαράξῃ
καὶ τὸν κλαμένον κόσμο νὰ σφιχταγκαλιάξῃ,
ἄφοβος κήρυκας παντοῦ διαβαίνω.

Ἄκους τὸ θρήνη τῶν φτωχῶν ἀνθρώπων;
Τὸ ἀκόμη πράσινο λυπήσου, Νόμε, φύλλο,
μὴν τὸ πεῖξῃ στὴ γῆ. Κραυγὴ φριχτὴ θὰ στείλω
στὸν οὐρανὸ ποῦ τὸν κρατεῖς θλιμμένο.

Θὰ πέσῃ—δὲν πιστεύετε;—θὰ οβύσῃ
σὰ φῶς λαμπάδας στὸν ἄερα ἢ τυραννία
καὶ θὰ γελᾶσουνε τοῦ κόσμου τὰ στοιχεῖα
στῆς γενικῆς ἀγάπης τὸ μυστήριον.

Ἄητε. Λαμποκοποῦν τὰ περιγίλια
κι' οἱ θάλασσες παράξενον τραβοῦν τραγοῦδι.
Κρυφοχαρῆτε τὸ νωγένητο λουλουδί
ποῦ βιάσθησε σ' ἕνα παμπάλαιο χίτριον.
Καστελλόριζο.

MIX. Γ' ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΔΙΕΜΕΡΙΣΑΝΤΟ ΤΑ ΙΜΑΤΙΑ ΜΟΥ...

— Μπα, ὁ Καπετάν Κωνσταντῆς ἔχει τὰ βιολιά καὶ γλεντᾶ μόνος του.

— Δὲν τράμαθες ; πούλησε τὸ καΐκι του.

— Πότε ;

— Δηλαδή τοῦ τὸ πούλησαν σήμερα οἱ τοκιστάδες του.

— Μπα, γιατί ;

— Τὶ δὲν τὸ ξέρεις ; Ἀγκαλιὰ σὺ εἰλαπες. Ἦρθε πάλι σὸτο φέτο καὶ τοῦ κράτησαν οἱ τοκιστάδες τὰ χαρτιά τοῦ καΐκιου ὁ Λακᾶς γύρευε καΐκι καὶ σήμερ' ἀνάγκασαν τὸν Καπετάν-Κωνσταντῆ καὶ τὸ πούλησε.

Συνθησμένη ἱστορία, ὁ Καπετάν-Κωνσταντῆς ἦταν φτωχόπαιδο. Μικρὸ ἀκόμα, ὄχτω χρονίτικο, τῶσεως ἡ μάνα του μοῦτσο μὲ τὰ σφουγγαράδικα, γιατί ὁ πατέρας του πεθαίνοντας τῆς ἄφησε τρεῖς κορίτσια καὶ φτώχεια ποῦ δὲ μοιολογείται. Τὸ ἑκατοστάρικο ποῦ βᾶπερνε τὸ παιδί ἦταν τὸ στᾶρι τῆς μισῆς χρονίως καὶ θὰ λείπε κι' ἕνα στόμα ἀπὸ τὸ σπιτί.

Ἔτσι ὁ Κωνσταντῆς ἀπὸ μικρὸς ἀνατρέφθηκε μὲ τὰ φαρμάκια, ὁ ἥλιος καὶ ἡ ἄλλη τῆς θάλασσας τοῦ ψησαν τὸ κορμί, τὰ βάσανα τοῦ δυνάμωναν τὴ γνῶμη. Ἀπὸ μοῦτσο εἶνε σὺντροπος ἄξιος, γερὸς καὶ περικαλετὸς καὶ ἡ φιλία του ὕστερ' ἀπὸ λίγων χρόνων φτώχεια χόρτασε ψωμί. Μὰ τὰ κορίτσια μεγάλωναν καὶ τὸν ἔτρωγε σκουλήκι μέσα, πὼς μὲ τὴς ἐξακόσιες δραχμῆς ποῦ παίρνει σὺντροπος, κορίτσια νὰ παντρεύῃ δὲν ἦταν βολετό. Περήφανος αὐτὸς δὲν ἤθελε νὰ καμόνεται σὲ παζάρι καὶ οἱ ἀδελφές του νὰ κουκουλωνοῦνται ὀδπως-ὀδπως. Τὸ βαλε κατὰ νοῦ καὶ τὸ πῆρε ἀπόφασι νὰ γίνῃ βουτηχτής, νὰ μπῆ στὴ μηχανή. Τὸ ριζικὸ του ἦταν, τὸ κουράγιο του βοηθῆσε, ὅ,τι θεὸς, μὲ ἔγινε ἀπὸ τοὺς λίγους διαλεχτοὺς βουτηχτάδες τῆς Ἰδρας. Κωνσταντῆς ἰδῶν, Κωνσταντῆς ἐκεῖ καὶ ποῖς νὰ τὸν πρωτοπάρι καὶ τοῦ διναν τὸν παρά μὲ τὴ φούχτα καὶ κολυμποῦσε στὴς χιλιάδες. Τότε, εἰκοσι χρόνων παλληκᾶρι, πρωτοβῆκε στὴν τρυφερῆτα. Προηγήτερα ταβέρνα δὲν τὸν γνώρισε. Μὰ τότε τὰ νιάτα του τὰ γλέντισε κι' οἱ βιολιτζήδες σὺν ὄνειρο θυμοῦνται τὰ ἐκκουσμένα γλέντια του. Μὰ καὶ τὴς ἀδελφές του καλοπάντρεψε καὶ μὲ τιμημένα στὴν ἀράδα τους σπιτία συμπαθέρεψε κι' ἀκόμα τὰ εἰκοσιπέντε δὲν τὰ ἔχε κλεισμένα ὅταν ὁ πρῶτος τοκιστῆς καὶ ξεκινήτης τοῦ τόπου τὸν κάλεσε μιὰ μέρα καὶ τοῦπε.

— Ἐπὶ Κωνσταντῆ, τόσο ἄξιος ποῦ εἶσαι γιατί δὲν κάνεις δική σου μηχανὴ νὰ ξετκαλωθῆς ἀπὸ τοὺς καραβοκυραῖους;

— Ἐγὼ, εἶπε, ἐγὼ δὲν ἔχω.

— Ἐγὼ εἶμαι γιὰ σένα.

Τὸν βοηθῆσε, τὸν δάνεισε, τὸν ὑποστήριξε. Θεὸς σχωρήσει τον. Ἐκεῖνος ἦταν πατέρας. Τώρα γιὰ τὸν ἐαυτὸ του περισσότερο δούλεψε, γιὰ τὸν τοκιστῆ του δούλεψε, καὶ τώρα νὰ σοῦ πῆ δὲν ξέρι. Μὰ ἡ ἀλήθεια νὰ πῶς καὶ ἡ μηχανὴ δική του εἶναι, δὲν μηχανοκᾶικα ἦταν κάθε χεῖμῶνα τραβηγμένα στὸ Μαντράκι δικὰ του, καὶ στὴν παντριά του Μπρατσέρα σκάρωνε. Ἀκόμη καὶ δική του ξεκίνηση ἔκανε κι' ἀνάγκη τοκιστῆ δὲ γνώρισε γιὰ κάμποσα χρόνια.

Κίτρινο μάτι τὸν ἐδίσκανε ; Ἡ τάχα ἡ μοῖρα ποῦ δὲν ἄφησε σφουγγαρά νὰ ὀρθοπόδησῃ καὶ νὰ χαρῆ, πέτρα τοῦ βλεπε στὸ ὄρομο του ; Δὲν ξέρι. Μὰ ὅταν εἶδε τὰ δὲ τοῦ παιδιᾶ-καμάρ; δικὰ του καὶ τῆς ἀγορᾶ; στολίδι— νὰ ξεπατάθουν κι' ἔλεγε πὼς γλήγορα θὰ τοὺς ἄφηνε στὸ δικὸ του τὸ πόδι γιὰ νὰ ἡσυχᾶσῃ, μαζὺρ συννεριὰ κατέβασε τὴν πρώτη μπόρα. Ἀπῆλθε στὴν ἀντίποδη χρονιά ποῦ λέγεις πὼς κάποια τρέλλα ἔτρωχε τὴ σφουγγαράδικη δουλειὰ σὲ γερμένο. μὲ τὰ μεγάλα (1), τὰ πολλὰ ἔξοδα, τίς φουσκωμένες ξεκινήσεις (ἀπὸ πενήντα χιλιάδες ποῦ θελε πρῶτα φέτος τίς ἔφτασε εἰς ἕντα δὲ) τοῖρθε καὶ τὸ μεγάλο κακό. Αὐτὸς ποῦ μὲ καύχηση διαλαλοῦσε στὴν ἀγορὰ ὅτι εἰκοσι χρόνια ποῦ δούλεψε τὴν τέχνη καπετάνιος, βουτηχτής δὲν ἔπαθε στὰ χέρια του, τέσσαρους ἔχασε μονοδομάδα. Ἡ δουλειὰ, ἀκόμη στὴν ἀρχὴ τῆς, σκόνταψε. Ἐγράφε στὴν Ἰδρα καὶ τοῦ σταίλαν δὲ ἀκόμη. Ἐξῆ χιλιάδες χρεώθηκε γι' αὐτοὺς. Ἐφτασαν. Τύχη του ἦταν. Σ' ἕνα μῆνα, μιὰ νυχτιὰ τοῦ κλεψαν τὴ μικρὴ βάρκα κι' ἔφυγαν. Ἐβγαλε τὸ ταξίδι ὅπως ὅπως. Γύρισε στὴν Ἰδρα καταστραμμένος. Ἐδῶ ἄλλη συμφορὰ. Φτώχῃ χρονιά. Οἱ ἔμποροι, λέει, ζημιώσανε τὴν περασμένη χρονιά καὶ φέτο σκοπὸ εἶχαν νὰ ρίξουν κάτω τίς τιμές. Ἐτοχε, βλέπεις, διπλὸ τὸ κακό. Ἐξῆ μῆνες βατανίστηκε νὰ πούλησῃ τὸ πρᾶμα. Ἐπειτα κοίταξε νὰ βγάλῃ κι' ἀπὸ τὴ μύγα ξύγκι. Ὅταν λογάρισε τὴν πούληση, ἴσα τὸν ἔβλεπε παρὰ καὶ τοὺς τόκους πλήρωσε, τὰ δικὰ του στὸν ἄνεμο. Γύρισε καινούργια ξεκίνηση. Πρῶτομα τοῦ ἔδωκαν μὰ γιὰ νὰ ξεκινήσῃ τὴ μιὰ μονάχα μηχανή.

— Τὶ τίς θέλεις δὲ; τοῦ εἶπαν. Φέτος ἀποφασίσαμε νὰ μὴ σῶγουν πολλὰ καΐκια.

Ναυλωσε τὴ μισὴ βρατσέρα σὲ μιὰ μηχανὴ τοῦ μεγάληταρ τοκιστῆ, γιατί τὸ ἀπαίτησε αὐτός. Ἦταν ὁ ναυλος καὶ σὺν ἐγγύησι γιὰ τὰ λεπτὰ ποῦ τοῦ ὄσε.

Ἄλλη ἰδῶ ἀναποδιά. Ἡ Τουρκία ἀπαγόρευσε τίς μηχανές, τὰ καΐκια ἀπὸ πρώτη βδομάδα σαρακοστῆς ποῦ φεγγαν, κατάντησαν νὰ βροῦν στὰ πανιά ξώλαμπρα τέλη Μαΐου ἀρχισαν δουλειὰ, γιατί τότε ἐδόθη ἄδεια. Ἀπὸ τοὺς πέντε βουτηχτάδες ποῦ ἔχων Ἀγιῶν Ἀποστόλων, εἶχε δὲ μὴνᾶ τοῦ Προφήτη Ἡλία μπῆκε ὁ πρῶτος γιὸς του στὴ μηχανὴ Γερὸς δὲν ἦταν γιὰ τέτοια δουλειὰ, οὔτε λογάρισε νὰ τὸν κινή βουτηχτή, μὰ ἦταν ἀνάγκη νὰ βροῦν τὰ ξένα λεπτὰ κι' ἡ δούλεψη ἦταν τιποτένια. Πέρασε ὁ Ὀχτώβρης ποῦ σκόλασε. Φουρτοῖνα γερὴ ἔφαγε στὸ πέλταος. Σ' ἕνα χρόνο τὰ μαλλιά του ἄπρισαν, πετοὶ καὶ κόκκαλο ἀπόμεινε. Ὅταν ἔφτασε στὴν Ἰδρα βολὰ τὰ εἶδε τὸ νόμιμο εἶχε πάρει τὸν κατήφορο καὶ οἱ ξένοι ἔμποροι δὲν ἀγόραζαν καὶ κοντὰ σ' αὐτὰ εἶχε τὴ μουρμούρα τῶν τοκιστᾶδων. Ἐνοιωθῶν πὼς μὲ τὴ δούλεψη ποῦ εἶχε, τὰ μισὰ λεπτὰ ἔπιανε.

— Νὰ πούληθῆς καὶ σὺ καὶ τὰ παιδιὰ σου νὰ μοῦ δώκετε τὸν παρά μου, ἔλεγε ὁ ἕνας, δὲ δούλεψα ἐγὼ γιὰ νὰ μοῦ τὰ φᾶτε ἐσεῖς.

— Σὺν δὲν ἦσουνε ἱκανὸς νὰ μὴ μᾶς ἐμπλεξῆς νὰ χᾶσουμε τὴν περιουσία μας.

Ἐβῶσε ὁ Θεὸς καὶ πούλησε. Ἐμεινε μὲ τοὺς τόκους, ἐννιά χιλιάδες δραχμῆς χρεὸς, τίς δὲ ἔκλεισε μὲ τὸ ναῦλο τοῦ καΐκιου. Γιὰ τὸ ὀπόλοιπο τοῦ κράτησαν τὰ χαρτιά τοῦ κακοῦ. Πέρασε ἡ χεῖμῶνας καὶ μὲ τὴν πρώτη ἀνοιχτῆ ἀρχισαν νὰ διορθώνουν τὰ καΐκια. Πῆρε ἀπόφασι καὶ μίλησε στοὺς τοκιστάδες, τοὺς βρῆκε μιλῶμενους νὰ τρᾶνε κάποιο τραπέζι ξένου ἐμπόρου, νὰ τοῦ δώκουν καινούργια ξεκίνηση νὰ φύγῃ νὰ δούλεψῃ, νὰ φέρῃ καὶ τὰ παλιά. Πολλὰ δὲν θὰ θελε γιατί εἶχε ἀπόφασι νὰ βάλῃ τὸν ἕνα γιὸ του βουτηχτή, ὁ ἄλλος θὰ μπαινε στὸ κολαούζο. Μὲ δέκα πέντε-δεκάξῃ χιλιάδες θὰ φευγε καὶ πρῶτα ὁ Θεὸς θὰ δούλευε.

(1) Προκαταβολές.